

generation Z

■ **Zap, zap, zap.** Generation Z er mellem 13 og 23 år. De kan ikke forestille sig, at der var et liv før mobiltelefonen og internet. Generationskløften er blevet enorm, men måske er det på tide, at vi giver de unge modspil

- **De unge kan virke ret rå.** De er lynhurtige til at forsvinde ind i cyberspace, hvis situationen keder dem. De har ikke forstået, at man bliver nødt til at interessere sig for de mennesker, man er fysisk sammen med, siger fremtidsforsker Marianne Levinsen. FOTO: COLOURBOX

- **Jeg har lavet en interviewundersøgelse og spurgt unge om,** hvordan de tror det er, at undervise dem i skolen, når de er fraværende og zapper på nettet. De svarede, at de selv synes, at det er et problem, men at de ikke kan styre det. De vil gerne have, at de voksne hjælper dem, siger Arnt Vestergaard Louw fra Center for Ungdomsforskning ved Aarhus Universitet. FOTO: COLOURBOX

Gå ned til din stenaldermand!

Af Sonja Sabinsky

Dagbladenes Bureau

De kaldes Generation Z. De er født i 1990'erne - efter Berlinmurens fald i 1989 og før terrorangrebet på USA i 2001. Groft sagt.

De er den første generation i verdenshistorien, som har fået mobiltelefonen, internet og de sociale medier ind med modermælken, og når vi andre fortæller dem, at der har været et liv før "World Wide Web" ser de overbærende på os og tænker "stenaldersamfund".

Vi andre tænker også vores: "Så læg dog den mobil et øjeblik og se på mig". "Skal du både læse lektier og høre musik og være på Facebook og Twitter og se en tv-serie på én og samme tid?"

"Ja, jeg skal! Luk og gå ned til din stenaldermand".

At forskellige generationer har svært ved at forstå hinanden, er der ikke noget nyt i, men i dag ople-

ver vi en kløft mellem de helt unge og de lidt ældre af hidtil usete dimensioner, siger Arnt Vestergaard Louw, der er ph.d.-stipendiat på Center for Ungdomsforskning (CEFU) ved Aarhus Universitet. Han kalder det ligefrem et paradigmeskift:

- De unge er digitale indfødte og derfor meget mere fortrolige med den digitale verden, end vi andre er. De er et skridt foran os på det her område, og det er jo lidt mærkeligt i og med at vi andre har været her længere, end de har.

De tider er altså forbi, hvor far kunne lære sønnen, hvordan man pløjede jorden. Nu er det den 10-årige, der kan lære faren, hvordan man streamer en film og opretter en profil på nettet.

Men der er nu ingen grund til, at bedsteforældre, forældre og skolelærere helt mister selvtiliden i forhold til børnene og de unge, mener Arnt Vestergaard Louw:

- Det nytter ikke, at vi falder på halen over alt det, de unge kan i

den digitale verden, for det er kun teknik. Det kan godt være, at de er bedre til hurtigt at finde et bestemt klip på YouTube, men det behøver vi altså ikke at lade os imponere af.

Han påpeger, at ungdommen ikke er bedre til at navigere på nettet, end vi andre er, når det gælder indholdet.

- De er ikke specielt gode til at sortere i alle de informationer, de har adgang til, og de er heller ikke særlig kildekritiske.

Han mener, at både forældre og skolelærere har ret og pligt til at give de unge modspil:

- Jeg har lavet en interviewundersøgelse og spurgt unge om, hvordan de tror det er, at undervise dem i skolen, når de er fraværende og zapper rundt på nettet. Mange svarede lidt overraskende, at de også selv synes, at det er et problem, men at de ikke selv er i stand til at sætte grænser. De siger faktisk, at de gerne vil have hjælp til det.

Fremtidsforsker Marianne Levin-

sen har også forsket i Generation Z. Hun mener, at vi bliver nødt til at forstå, at vi har med en generation at gøre, hvor det er helt naturligt at være digitalt forbundet med omverdenen fra tidlig morgen til sen aften, for de har aldrig prøvet andet:

- Det første de gør, når de vågner, er, at tjekke statusopdateringerne på Facebook, og det er det sidste, de gør, før de falder i søvn. Det bliver de nødt til for at kunne snakke med i skolen næste dag.

Individet i centrum

Men vi har også med en generation at gøre, som har været vant til, at der er blevet taget store hensyn til dem gennem barndommen, fortæller fremtidsforskeren:

- Op gennem 1990'erne, var der stor fokus på livet i familien. Mange levede efter devisen "Når bare børnene er glade, så er vi alle glade". De er blevet lyttet til og taget med på råd: "Hvad synes du, vi skal have til middag?" "Nu skal vi lige drøfte,

hvor vi skal tage hen på ferie i år".

Samtidig har de oplevet et skolesystem, der er gået fra indlæring til læring, hvor undervisningen i høj grad er blevet målrettet den enkeltes behov og talenter:

- Det er en generation som synes, at det er helt naturligt, at man er i en proces, hvor man får hjælp af omgivelserne til at udvikle sit potentiale til man er langt oppe i tyverne.

Alvor er ved at gå op for dem

Men det er også en generation, som er lynhurtig til at forsvinde ind i cyberspace:

- De kan virke ret rå, for de er hurtige til at tage deres smartphone, hvis de er i sammenhænge, som ikke umiddelbart siger dem noget.

Deres flakkende sind og manglen på tilstedeværelse kan dog give bagslag:

- De forstår ikke umiddelbart, at man er nødt til at investere noget i fællesskabet, hvis det skal fungere. At det ikke er tilstrækkeligt at løse

Generation Z er vokset op med digitale medier, de kan slet ikke forestille sig et liv uden.

FOTO: COLOURBOX

sine opgaver og passe sig selv og det liv, man har på nettet. Jeg har tit sagt meget bastant til yngre mennesker: "Hør nu her - du bør interessere dig for de mennesker, du er sammen med. Hvis du ikke gør det, rammer det dig selv, for du ender med at blive isoleret. Du får nemlig kun det tilbage, som du selv investerer i fællesskabet".

Generation Z er dog så småt ved at ændre sig fra at være generationen, der troede, at de var en Guds gave til menneskeheden - til at være lidt mere beskedne, fortæller Marianne Levinsen:

- De oplever, at de, der er lidt ældre, har svært ved at få foden indenfor på arbejdsmarkedet på trods af, at de har taget en lang uddannelse og fået topkarakterer. Det påvirker også Generation Z. Alvoeren er ved at gå op for dem; de er ikke så sorgløse, som de var tidligere. De begynder at gøre sig mere umage. Spørgsmålet er om de unges hjerner kan klare at have gang i 117 ting

på én gang, og hvad det betyder på længere sigt for deres personlighedsdannelse. Det har forskere forsøgt at regne ud, og flere internationale studier peger på, at de mennesker, som arbejder på mange medieplatforme samtidigt nemt lider overlast. De bliver dårligere til at koncentrere sig og dårlige til at skelne mellem, hvad der er relevant information og hvad der er mindre relevant information.

Kend dig selv

Al den hoppen frem og tilbage går også ud over hukommelsen, viste et studie, som blev lavet på Stanford Universitet i Californien, kunne Fagbladet Ingeniøren berette for et års tid siden. En af forskerne bag undersøgelsen udtrykte det sådan her:

"Der eksisterer et ønske om at blive oversvømmet af information, fordi det giver en kortvarig lykkefølelse, og fordi det giver en fornemmelse af at være i centrum af begivenhederne. Måske skyldes det og-

så en tro på, at man i det lange løb kan formatere sin hjerne til at klare de mange stimuli. Men det er desværre et forfængeligt håb."

Det er Einar Baldursson, der er lektor på Institut for kommunikation og psykologi på Aalborg Universitet, enig i:

- Hvis man skal i dybden med tingene og tænke selvstændige tanker, er man nødt til at koncentrere sig om én ting ad gangen. Så kan man ikke flakse fra det ene til det andet. Det bliver til overfladiske informationer, som man ikke er i stand til at sætte i sammenhæng.

Hvis det oplevede skal fæste sig til hukommelsen og blive til erindringer, kræver det, at man er til stede i nuet med alle sine sanser, har forskningen vist, fortæller Einar Baldursson.

- Der er god grund til at være bekymret for alle de unge, som næsten aldrig er fuldt og helt til stede i nuet. Man kan godt frygte, at de aldrig får opbygget en personlighed, der er robust nok til at klare livets

TRE GENERATIONER

De seneste år har man inddelt generationerne i forhold til væsentlige samfundsændringer, der påvirker individernes adfærd. Der er tale om generaliseringer:

■ **Generation X.** Forfatteren Douglas Coupland udgav i 1991 romanen "Generation X", og gav navn til generationen, der blev født fra begyndelsen af 1960'erne til begyndelsen af 1980'erne. De startede punker-bevægelsen og BZ-bevægelsen. De var typisk institutionsbørn - den første generation, der oplevede, at både mor og far var på arbejdsmarkedet.

■ **Generation Y.** Blev også kaldt "Nå-generationen". Født mellem 1980 og 1990. De er vokset op i højkonjunktur, hvor alt var muligt - og de er opdraget i den ånd. Deres medgang er imidlertid vendt til modgang på grund af den stigende ungdomsarbejdsløshed. De har svært ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet efter endt uddannelse.

■ **Z-Generationen.** Født mellem 1990 og 2000. De første mennesker på jorden, som ikke kan huske, hvordan livet var før mobiltelefonen og Internet. Et liv uden cyberspace betragter de som ren stenalder.

tilskikkelser. De kan ikke være alene med deres egne tanker, de skal hele tiden kommunikere og være synlige for omverden. Spørgsmålet er, om de nogensinde kommer til at vokse sig selv i dybden. Vi ved det

ikke, for de her børn og unge er de første forsøgspersoner inden for det her felt i menneskeheds historie.

Det bliver spændende at følge dem.